

Metodický materiál odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra

K obecně závazné vyhlášce o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

1. Poplatník

Podle ustanovení § 10b odst. 1 zákona o místních poplatcích je poplatníkem:

- a) fyzická osoba přihlášená v obci,
- b) fyzická osoba, která má ve vlastnictví stavbu určenou k individuální rekreaci, byt nebo rodinný dům, ve kterých není přihlášena žádná fyzická osoba.

Pojem přihlášení fyzické osoby v obci vymezuje § 16c zákona o místních poplatcích, podle kterého se za ně považuje přihlášení k trvalému pobytu podle zákona o evidenci obyvatel, nebo v případě cizinců – za splnění dalších podmínek - ohlášení místa pobytu podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky, zákona o azylu nebo zákona o dočasné ochraně cizinců.

Zákon o místních poplatcích tedy rozlišuje dvě skupiny poplatníků. U první skupiny poplatníků je existence poplatkové povinnosti vázána na přihlášení v obci, u druhé na vlastnictví nemovitosti na území obce.

Obecní úřad pro účely správy místních poplatků dle ustanovení § 16 zákona o místních poplatcích využívá základní registr obyvatel, informační systém evidence obyvatel a informační systém cizinců. V těchto evidencích je dohledatelná skupina poplatníků uvedená pod písm. a) ustanovení § 10b odst. 1 zákona o místních poplatcích. V informačním systému evidence obyvatel jsou vedeny údaje o občanech České republiky a tzv. vazebních osobách (tj. cizincích, kteří jsou matkou, otcem, popřípadě jiným zákonným zástupcem, manželem, registrovaným partnerem nebo dítětem občana České republiky). V informačním systému cizinců, jsou pak vedeny údaje o cizincích. Z těchto evidencí jsou obce oprávněny využívat údaje v rozsahu stanoveném v ustanovení § 16 zákona o místních poplatcích. Za stejných podmínek může správce poplatku získat také seznam osob přihlášených v obci.

2. Předmět poplatku

Předmětem poplatku je provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů stanoveného obcí podle zákona o odpadech.

3. Sazba poplatku a rozúčtování nákladů obce na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu

V souvislosti s § 14 odst. 2 písm. a) zákona o místních poplatcích je stanovení sazby poplatku povinnou náležitostí obecně závazné vyhlášky.

Sazba poplatku je dvousložková a tvoří ji:

- dle ustanovení § 10b odst. 5 písm. a) zákona o místních poplatcích částka se stanovenou horní hranicí 250,- Kč za osobu a kalendářní rok. Výši této částky stanoví obec libovolně dle svého uvážení, aniž by ji v obecně závazné vyhlášce zdůvodňovala.
- dle ustanovení § 10b odst. 5 písm. b) zákona o místních poplatcích částka, kterou zastupitelstvo obce stanoví ve výši naposledy známých (v době schvalování obecně závazné vyhlášky) nákladů obce na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu za „*předchozí kalendářní rok*“ (viz dále) rozpočítaných na všechny poplatníky. Obec musí v obecně závazné vyhlášce u této částky provést rozúčtování nákladů na každou osobu poplatníka. Při tomto rozúčtování přitom obec vychází z aktuálních údajů o počtu poplatníků, tedy z počtu poplatníků, který je obci znám v době přípravy obecně závazné vyhlášky. Rozúčtování je možno uvést přímo u příslušného článku nebo samostatně v příloze, která je nedílnou součástí obecně závazné vyhlášky. Výše této složky poplatku nesmí přesáhnout zákonem stanovený limit 750,- Kč za osobu a kalendářní rok.

Vzhledem k proměnlivosti nákladů na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu je obvykle nezbytné každoročně druhou složku poplatku upravit změnou (novelizací) nebo vydáním zcela nové obecně závazné vyhlášky. Pokud však samozřejmě sazba poplatku již dosahuje povolené maximální výše, resp. rozúčtování nákladů na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu na osobu se oproti předchozímu roku nemění, obecně závaznou vyhlášku není nutno a ani nelze za účelem navýšení této složky sazby poplatku měnit. Rozúčtování nákladů na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu na osobu však musí obec provádět

každoročně a i v případech, kdy se výše poplatku nemění a obecně závaznou vyhlášku není třeba novelizovat, musí být schopna rozúčtování nákladů na příslušný kalendářní rok doložit.

Druhá složka poplatku by měla motivovat poplatníky, aby více třídili komunální odpad, neboť čím více poplatníci odpad třídí, tím menší je objem vyprodukovaného netříděného komunálního odpadu a náklady obce na jeho sběr a svoz jsou tedy nižší. Pokud chce obec poplatníkům tuto druhou složku poplatku snížit, doporučuje metodika provést tak jen formou úlev stanovených v samostatném článku obecně závazné vyhlášky.

Je třeba zdůraznit, že obec je při stanovení částky dle ustanovení § 10b odst. 5 písm. b) zákona o místních poplatcích povinna rozpočítat náklady na všechny zákonem vymezené poplatníky. Skutečnost, že obec některou skupinu od poplatků osvobodí nebo jim stanoví úlevy, nemá za následek, že by se tato skupina poplatníků do rozúčtování nákladů na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu na osobu nezapočítávala.

Netříděným komunálním odpadem se rozumí odpad, který zbude po vytřídění obcí (obecně závaznou vyhláškou vydanou na základě ustanovení § 17 odst. 2 zákona o odpadech) stanovených složek komunálního odpadu, tedy směsný komunální odpad.

Obec stanovuje druhou část místního poplatku za provoz systému nakládání s komunálním odpadem na základě nákladů obce na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu za „*předchozí kalendářní rok*“. Pokud se například obec rozhodne v průběhu roku 2019 vydat obecně závaznou vyhlášku, kterou stanoví místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů na kalendářní rok 2020 s účinností od 1. ledna 2020, lze za „*předchozí kalendářní rok*“ považovat rok 2019 jen v případě, že obci jsou již známy definitivní náklady na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu vzniklé v tomto roce. Jelikož řadě obcí v době vydávání obecně závazné vyhlášky známy ještě nejsou tyto náklady, nezbyvá obci než vycházet z posledních známých nákladů vzniklých v nejbližše předcházejícím roce, kterým bude rok 2018.

4. Osvobození a úlevy od poplatku

Dle ustanovení § 10b odst. 3 zákona o místních poplatcích je od místního poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů osvobozena fyzická osoba dle § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích (poplatník z titulu přihlášení v obci), která je:

- umístěna do dětského domova pro děti do 3 let věku, školského zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy nebo školského zařízení pro preventivně výchovnou péči na základě rozhodnutí soudu nebo smlouvy,
- umístěna do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě rozhodnutí soudu, na žádost obecního úřadu obce s rozšířenou působností, zákonného zástupce dítěte nebo nezletilého nebo
- umístěna v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory, domově se zvláštním režimem nebo chráněném bydlení.

Obce dále mohou v obecně závazné vyhlášce využít institutu úlevy nebo osvobození od poplatku. V obci se totiž mohou nacházet různé skupiny poplatníků, jejichž rozdílné podmínky a potřeby v rámci obce má obec možností tímto způsobem zohlednit. Pokud tedy obec chce dosáhnout rozdílné výše výsledné sazby poplatku pro některé skupiny poplatníků (např. ze sociálních důvodů), lze tak učinit zejména využitím úlev nebo osvobození.

Rozhodne-li se obec některé skupiny fyzických osob od místního poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů osvobodit, musí tak činit nediskriminačním způsobem. Tomuto požadavku dle našeho názoru odpovídá např. osvobození osob, které jsou sice přihlášeny v obci, nicméně dlouhodobě žijí mimo její území a žádný odpad tak fakticky neprodukují.

Osvobození a úlevy musí být v obecně závazné vyhlášce vymezeny jasně, přesně a způsob prokazování nároku na osvobození nebo úlevu by neměl být omezován a nesmí být diskriminační. V případě, že se obec rozhodne poskytnout úlevu či osvobození celé jedné zákonem vymezené skupině poplatníků (poplatníci přihlášení v obci anebo vlastníci celoročně neobydlených nemovitostí), musí mít k takovému postupu legitimní a akceptovatelné důvody, které musí být v případě potřeby schopna doložit. Za takový důvod však nelze považovat pouhou skutečnost, že daná skupina poplatníků je v obci "přihlášena". V této souvislosti upozorňujeme, že dle názoru Kanceláře veřejného ochránce práv jsou obecně závazné vyhlášky, stanovující osvobození či úlevu pouze jedné skupině poplatníků, nezákonné.

Zákon o místních poplatcích v ustanovení § 14a odst. 6 stanoví zánik nároku na osvobození nebo úlevu, jestliže poplatník neohlásí údaj rozhodný pro své osvobození nebo úlevu ve lhůtě stanovené zákonem o místních poplatcích nebo v obecně závazné vyhlášce. Osvobození nebo úleva stanovená obecně závaznou vyhláškou obce jsou právně postaveny na roveň osvobození nebo úlevy stanovené zákonem. Ustanovení § 14a odst. 6 zákona o místních poplatcích je nutno aplikovat na osvobození nebo úlevu od poplatku bez rozdílu, zda jde o osvobození nebo úlevu ze zákona či podle obecně závazné vyhlášky.

V případě neohlášení vzniku nároku na osvobození nebo úlevu ve lhůtě bude poplatník povinen zaplatit poplatek za příslušné poplatkové období v plné výši. Správce poplatku bude v takovém případě postupovat podle ustanovení § 11 zákona o místních poplatcích a poplatek vyměří. V tomto případě není správce poplatku oprávněn uložit pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžitě povahy.

V případě poplatku, který má jako poplatkové období stanoven kalendářní rok (tj. i poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů) zanikne nárok na osvobození vždy pro příslušné poplatkové období nebo období, za které se osvobození podle zákona nebo obecně závazné vyhlášky posuzuje.

5. Ohlašovací povinnost

Obec musí na základě § 14 odst. 2 písm. b) zákona o místních poplatcích v obecně závazné vyhlášce stanovit lhůtu pro podání ohlášení ke vzniku nebo zániku poplatkové povinnosti. Ve lhůtě stanovené obecně závaznou vyhláškou je poplatník povinen splnit ohlašovací povinnost, tj. ohlásit správci poplatku údaje vymezené ustanovením § 14a odst. 2 zákona o místních poplatcích. Povinnost ohlásit údaj podle § 14a odst. 2 zákona o místních poplatcích nebo jeho změnu se nevztahuje na údaj, který může správce poplatku automatizovaným způsobem zjistit z rejstříků nebo evidencí, do nichž má zřízen automatizovaný přístup (např. přístup podle § 16 zákona o místních poplatcích). Okruh těchto údajů správce poplatku zveřejní na své úřední desce.

Za nesplnění ohlašovací povinnosti ve lhůtě stanovené obecně závaznou vyhláškou je správce poplatku oprávněn uložit pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžitě povahy dle § 247a odst. 1 písm. a) daňového řádu. Dodatečné splnění ohlašovací povinnosti na výzvu správce poplatku lze vynutit uložením pořádkové pokuty podle § 247 odst. 2 daňového řádu.

Změnu údajů uvedených v ohlášení je poplatník povinen dle ustanovení § 14a odst. 4 zákona o místních poplatcích oznámit správci poplatku do 15 dnů ode dne, kdy nastala. Obec je oprávněna stanovit v obecně závazné vyhlášce tuto lhůtu delší.

Obec má možnost v obecně závazné vyhlášce povinnost podat ohlášení vyloučit. V takovém případě není povinna stanovit v obecně závazné vyhlášce lhůtu pro podání ohlášení. Vyloučení povinnosti podat ohlášení lze doporučit pouze za situace, pokud by správce poplatku měl k dispozici všechny potřebné údaje, anebo by je vůbec nepotřeboval.

6. Splatnost a způsob placení poplatku

V obecně závazné vyhlášce musí obec s ohledem na § 14 odst. 2 písm. c) zákona o místních poplatcích stanovit splatnost poplatku. Splatnost si obec upraví dle svých podmínek. Splatnost je třeba stanovit tak, aby byla příslušná povinnost reálně splnitelná.

Způsoby placení místního poplatku jsou upraveny v § 163 odst. 3 daňového řádu. Obec může obecně závaznou vyhláškou upravit další způsob placení a jemu odpovídající den platby poplatku, než je způsob placení a den platby podle daňového řádu. Obce nejsou oprávněny v obecně závazných vyhláškách daňovým řádem stanovené způsoby placení místního poplatku jakkoliv omezovat (např. stanovit možnost platit poplatek pouze v hotovosti).

7. Poplatkové období

Poplatkovým obdobím je kalendářní rok. Obec by proto měla obecně závaznou vyhláškou stanovit poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů vždy na celý kalendářní rok s účinností od 1. ledna až do posledního dne příslušného kalendářního roku, aniž by výši tohoto poplatku v průběhu roku měnila. Obcím se proto doporučuje, aby obecně závazné vyhlášky stanovující tento poplatek vydávaly v dostatečném předstihu tak, aby nabyly účinnosti právě ke dni 1. ledna příslušného kalendářního roku. V této souvislosti je třeba zohlednit skutečnost, že obecně závazné vyhlášky s ohledem na § 12 odst. 2 zákona o obcích, pokud není v obecně závazné vyhlášce stanovena účinnost pozdější, nabývají účinnosti patnáctým dnem po dni jejich vyhlášení (vyvěšení na úřední desce).

8. Placení poplatku v případě změny v průběhu kalendářního roku

V případě změny místa přihlášení, změny vlastnictví stavby určené k individuální rekreaci, bytu nebo rodinného domu v průběhu kalendářního roku, se poplatek platí v poměrné výši, která odpovídá počtu kalendářních měsíců přihlášení nebo vlastnictví v příslušném kalendářním roce. Dojde-li ke změně v průběhu kalendářního měsíce, je pro stanovení počtu měsíců rozhodný stav k poslednímu dni tohoto měsíce.

9. Placení poplatku za více osob

Za fyzické osoby tvořící domácnost může poplatek platit jedna osoba. Za fyzické osoby žijící v rodinném nebo bytovém domě může poplatek platit vlastník nebo správce. Osoby, které platí poplatek za více fyzických osob, jsou povinny správcí poplatku oznámit jméno, popřípadě jména, příjmení a data narození osob, za které poplatek platí. Je třeba zdůraznit, že osoba, která platí poplatek za více fyzických osob, není z titulu svého postavení plátcem a z tohoto důvodu jí obec nemůže uložit žádné jiné povinnosti. Nelze jí např. uložit ohlašovací povinnost, povinnost zaplatit poplatek apod.

10. Odpovědnost za zaplacení poplatku nezletilých osob

Vznikne-li poplatníkovi, který je ke dni splatnosti nezletilý a nenabyl plné svéprávnosti nebo který je ke dni splatnosti omezen ve svéprávnosti a byl mu jmenován opatrovník spravující jeho jmění, nedoplatek na poplatek, přechází poplatková povinnost tohoto poplatníka na zákonného zástupce nebo opatrovníka, přičemž zákonný zástupce nebo opatrovník mají stejné procesní postavení jako poplatník. V takovém případě vyměří správce poplatku zákonnému zástupci nebo opatrovníkovi poplatníka. Je-li zákonných zástupců nebo opatrovníků více, jsou povinni plnit poplatkovou povinnost společně a nerozdílně.

11. Možnost prominutí poplatku

Na základě ustanovení § 16a zákona o místních poplatcích může správce poplatku na žádost poplatníka z důvodu odstranění tvrdosti právního předpisu zcela nebo částečně prominout poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů nebo jeho příslušenství, lze-li to s přihlédnutím k okolnostem daného případu ospravedlnit.

-
- tento materiál popisuje právní stav k 1. lednu 2020;
 - právní názor uvedený v tomto materiálu není právně závazný, neboť k závazným výkladům je oprávněn pouze soud
-

Ministerstvo vnitra je v rámci své působnosti příslušné k posuzování zákonnosti obecně závazné vyhlášky.

Ústředním orgánem státní správy pro daně a poplatky je Ministerstvo financí.

Aktualizováno k datu: 6. listopadu 2019

Zpracoval: odbor veřejné správy, dozoru a kontroly